

כספו של הגאון?

שני כסף, והמקבל משקיע את הכסף בעסקים שונים, זו עבירה על החוק. אולם החוק מתיר לבנקים להשקיע את הכספים המופקדים בידיהם. על היתר זה מבוסס קיומם של הבנקים.

חברת מסעי הגומי. בסוף אותה התכתבות הודיע עורך-הדין לקרלין כי חברתו אינה מקבלת את הצעותיו.

המשפט

עבור הודש ניהל קרלין משאומתן עם חברה אחרת, שאותה פירמה של עורכי-דין, אשר ראשה הוא מנהל חברת מסעי הגומי המזרחית, ייצגה גם אותה. קרלין התנגד או לכמה סעיפים בחוזה ש הועלו על-ידי עורכי-הדין, דבר שהרגיזם. רק כעבור הודש הוגשה על-ידי אותה

טוחרי הכותנה במצרים, ניהל או את עסקיו של צרפתי בשם בוסאק, מלך הטקסטיל ומי רוצייה-הסוסים הצרפתי. קרלין הציע למסיקא את רעיונותיו להקמת בנק דומה לבנק ה ראשון שהקים, אולם מתקדם יותר ובעל היקף רב יותר.

מסיקא הסלה מהרעיון, עבר לאנגליה, השקיע כסף להקמת הבנק קומקור, בנק נמיון עסקי חברות. הבנק החדש זכה לאמון ולהצלחה בלתי-רגילים. כעבור זמן קצר כבר הפך הבנק מבנק רגיל לחברת קומקור בע"מ חברת בנקאות מסחרית. שקב תה בתי-חרושת, רכשה מניות בתי-חרושת ונכנסה בתור שותפה למפעלים חדשים. אלי קרלין, שהיה מנהל כללי של החברה באנגליה, ושותף בחברה, ריכז למעשה את מיומנם של 24 בתי-חרושת שונים ועסקים אחרים, שכללו את גדולי בתי-החרושת לסליוויה, לפסיפוני הייפילדיטי, מכרות זהב, מפעלי חשמל ומתכות, יצרני בגדים ומכוניות. תוך שנים ספורות הפכה קומקור לאחת החברות הכלכליות הגדולות בבריטניה.

אולם מדי פעם, למרות עשרו ומעמדו הרם, הרגיש האיש בנקיפת מצפון, על שאין הוא עושה משהו למען הארץ בה גולה. אותו זמן השתקעה אמו, הגברת סוניה זילברלסט, בישראל. אלי, שביקר בארץ לפני כשנתיים, החליט להקים או את חברת אליוני, חברה הנקראת על שמו ועל שם אחיו נוחי. מט רת החברה היתה להביא לארץ אמנים וסרי טיב בעלי רמה גבוהה. החברה הביאה לארץ אמנים כנרתה קיט, גיוני ריי, הרבוי המוסיקלי זהו זה ומספר סרטים כמו דרכון לפימליקו. ההופעות האי מנותיות נכשלו לא פעם מבחינה כספית, אולם אלי נשא בהפסדים, כדי לאפשר לאמו להמשיך ולהביא אמנים וסרטים לארץ.

הצעה לקנות גומי

אך העסקים לא נראו לקרלין כיעודי בחיים. מדי פעם היה מספר בחוג ידידיו על חלומותיו. הוא סיפר, למשל, כי נכנס לעולם העסקים כדי לצבור כסף, שיאפשר לו להתמסר לכתיבה ללא הפרעה. ואשר יהיה פתוח בפני אמנים, ציירים ואני שיריה.

עסקיו של הגאון המיליונר הלכו ופרחו, וככל שפרחו כך רבתה הקנאה בו מצד בעלי עסקים מתחרים, שהסתכלו בעין צרה על הצלחתו המסחרית. וכך, ביום מעונן אחד, ב-1 לנובמבר 1957, נעצר אלי קרלין על-ידי המשטרה הלונדונית, באשמת נסיון לשחד חברה מסחרית שלימה. הוא שוחרר כעבור זמן קצר.

הפרשה התפרסמה בעיתוני לונדון, על כל צדדיה. הסתבר כי ב-7 באוגוסט 1957 כתב אלי קרלין, בשם חברתו, מכתב מסחרי רגיל לחברת מסעי הגומי המזרחית בע"מ. המכתב כלל הצעה מסחרית רגילה, לקנות מהחברה גומי במחיר גבוה יותר ממחיר השוק, מאחר והיה מעוניין לרכוש את הגומי לפני שיימכר למתחריו. מכיון ש חברת מסעי הגומי המזרחית מורכבת כהרבה אחרות, מחבר מנהלים ומציבור של בעלי מניות, וכאשר מדובר בהצעה מסחרית ה עשויה להביא רחמים מיוחדים לכל בעלי המניות, מקובל לערוך אסיפה כללית של בעלי-המניות, הציע אלי קרלין לחבר ה מנהלים של החברה לאסוף את בעלי-המניות ולפרט בפניהם את הטובות העשירות לצמוח להם כתוצאה מביצוע העסקה עמו.

במכתב ציון עוה, כי במקרה שהצעתו לקנית הגומי תתקבל, תמשיך החברה אותה הוא מייצג לעבוד בשיתוף פעולה עם חברת מסעי הגומי וכן עם החברות הקשורות עמה ועם בעלי מניותיה.

מאז נשלח מכתב זה, ניהל אלי קרלין חליפת-מכתבים ארוכה עם חברת מסעי הגומי המזרחית, שאף לא באחד מהם לא צוין כי היה משהו שלא כשורה בהצעותיו במכתבו הראשון. חליפת-המכתבים התנהלה בין אלי קרלין, בשם קומקור, לבין עורך-דין מפורסם באנגליה, ראש משרד עורכי-דין ידוע שהוא חבר בחבר המנהלים של

נוח קרלינסקי, ממנהלי חברת שמשון למט, ליד הריטוב.

הבוגר ממנו בשנה, לקנדה. שם, בלמדו בקולג' הראשון של טורנטו, זכה בכל הפרסים שהוענקו לתלמידיו הקולג' עבור הצטיינות בלימודים. פעמיים קפץ כיתה, ובגיל 14, גיל בו אך מתחילים נערים בדרך כלל את לימודיהם בגימנסיה, כבר עבר אלי קרלין את בחינות הבגרות.

כאשר ניסתה אמו של אלי להכניסו מיד לאוניברסיטה של טורנטו, למרות גילו ה צעיר, נדחמו מנהלי האוניברסיטה. התלמיד הצעיר ביותר שהיה להם עד כה התחיל את לימודיו בגיל 16. איש מהמנהלים לא הסכים לקבל סטודנט בן 14. רק אחרי בקשות מרובות הסכימו לקבלו לאוניברסיטה בנתגו שירשם כבן 16.

לימודיו של אלי קרלין באוניברסיטה של טורנטו נפסקו כעבור זמן קצר. יחד עם אמו עבר מנהלי לניו-יורק, החל ללמוד באוניברסיטת ניו-יורק, עם אחיו נוח. האח פנה ללימוד עסקים, אלי בחר בספרות וב מודעי הרוח. בגיל 17 זכה בתואר בא, בצירוף תעודת-כבוד על הצטיינות, נכנס לאוניברסיטת ייל המטרסומה.

בגיל 20 כבר זכה קרלין בתואר דוקטור לפילוסופיה. עבודת הדוקטוראט שלו היתה על הנושא: "החירות והנחות היסוד לה". העתון האמריקאי הנפוץ, הניו-יורק הר לד טריביון, מצא אז לנכון לפרסם כתבה מיוחדת על הצעיר היהודי יליד חיפה, שהיה הבוגר הצעיר ביותר של מכללת ייל ביום מן הימים. אלי קרלין זכה אז גם בתפקיד של עורך בכתיבת פילוסופי. לא היה שום ספק: הנער הוא גאון.

ההצעה: כך לקיבוץ

אחרי סיום מלחמת העולם השנייה נסע קרלין להשתלמות באיטליה, ביקר גם בארץ, המשיך ללונדון, בלונדון הפך אלי קרלין בן ה-23 אדם אחר. מעולם ה פילוסופיה המיסטית עבר לעולם מציאותי יותר. עולם העסקים. אחיה של אמו היה ארטיה תקופה יועץ כספי למשרד המסחר הבריטי. באמצעותו חדר אלי לעולם העסקים. ב-1950 ערך קרלין ביקור נוסף בארץ, הציע את שירותו לממשלה ולמדינה. אולם הוא לא ידע את השפה העברית. הציע לו ללכת לשנה לקיבוץ, להשתלם בשפה, ואחר כך יראו מה לעשות עמו. כך איבדה יש ראל מוח כלכלי חשוב, שעשוי היה מן הסתם לעזור רבות למדינה. אמר אז אלי קרלין: "לא למדתי בשלוש אוניברסיטות כדי לעבוד בעבודה חקלאית".

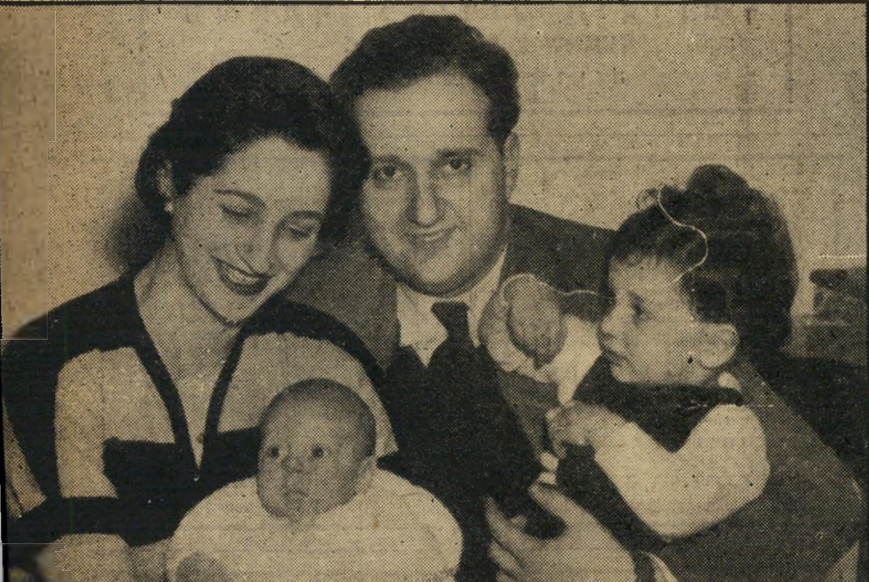
לפני שצוה את הארץ הצעה הצבר האנגלי הרצאה אורח באוניברסיטה העברית בירושלים. הרצאה הזכורה עד היום לטובה. מאות פרופסורים, סטודנטים ואישים, כמו ציר ארצות-הברית בישראל גיימס מקדונלד, באו לשמוע את דברי הצעיר בן ה-23, שסיפר להם על דברים כמו "העולם נע לקראת עתיד משותף, המובטח על-ידי ה אלוהים". כי אלי קרלין היה נושאר יהודי דתי ומאמין, שומר מצוות ומתפלל.

בארץ התיידד אלי עם צעירה ישראלית, שמאוחר יותר, כאשר פגשה בלונדון, נשא אותה לאשה.

דודה, אחיה של אמו, סבר אז כי אלי צעיר מדי להתחתן, התנגד לנשואים. אלי צוה את הדוד, פנה לעסקים עצמאיים. משך תקופה מסוימת הסתובב וחיפש אחר עיסוק. במוחו ניקר הרעיון להקים בנק — לא בנק רגיל, אלא בנק שיתן הלוואות ארו כות'טוח לציורים כדי שיקנו סחורה, ללא שטרות, אלא בשעבוד הסחורה הקנויה. הוא פגש שני בעלי-עסקים יהודיים שהס כימו להשקיע כסף, ויחד הקימו את הר בנק. שאלי קרלין הפך למנהלו. הוא היה אז אולי מנהל הבנק הצעיר ביותר באנגליה, אם לא בעולם כולו.

ייכוא אמנים לירשאל

עבור שנתיים הגיע קרלין למסקנה, כי אין לו מה לעשות עוד בארצו. בנק. היה שאף לעסקים בעלי היקף רחב יותר. הוא לו רעיונות מסחריים ופינאנסיים חד שים: הוא עזב את הבנק. קרלין נסע לצרפת, אל ידיד בשם מרסל מסיקא. מסיקא יהודי שהיה בומנו ממדולי

אלי קרלין, איש העסקים הלונדוני, אחד מהמוזות הפיננסיים המבריקים של הסיטי בלונדון, עם אשתו וילדיו. קרלין, שהוא יהודי דתי מאמין, יליד הארץ, הרגיש את עצמו קשור למדינת ישראל, ניסה לתרום לחיי האמנות כאן, בכספים ובפעילות עסקית, ביקר לעתים תכופות בארץ.

בחוג המשפחה

מעורב בשערוריה, לא חיכו עד לפסק-הדין שזיכהו מכל אשמה וטיהר את שמו. כל אחד אמר לנפשו: אין עשן ללא אש, ורק להוציא את פקדונותיו.

אולם לא כל בעלי הפקדונות יכלו להוציא את כספם בבת-אחת. הבנק השקיע את הכסף באופן חוקי במפעלים יצרניים שונים, אם, למשל, היה הכסף מושקע בייצור מכשירי טלחיויה שהיו בשלב הראשוני של ייצורם, והמפקידים דרשו את כספם, לא יכול היה הבנק למכור מכשירי טלחיויה בלתי מוג מרים. קרלין לא יכול היה גם לגייס בזמן קצר את החובות הרבים שחבו לו, משום כך לא יכול היה להחזיר את חובותיו.

מאז ראשוני של סכום החובות למפקידים, לעומת ערך המניות הגומינלי של החברה ושוי המוצרים הבלתי-מוגמרים שהחברה השקיעה בהם את כספה, במצבם הבלתי מוגמר, וכן חובות שונים לזכות החברה, הראה על גרעון של 890 אלף ליש"ס. כאשר מגיעה חברה פיננסית למצב מעין זה, הנקרא פשיטת-רגל, נעשים שני צעדים. השלישונים המוסמכים עורכים חקירה, אם כספם של המפקידים לא הוצא באופן חוקי, מצד שני עורך רואה-חשבונות מוסמך את מאזן החברה, שבסופו מוחזר לנושים הכסף הנשאר לחברה, לפי יחס פקדונותיהם.

כזה היה המצב, ברגע שהסתיים משפטו של אלי קרלין. לקרלין לא היה מה לעשות באנגליה, עד שהשלישונות ורואה-החשבונות יסיימו את חקירותיהם, העלויות להימשך כשנה. בהודעתו לעתונות מסר בתום מש פטו, כי הוא נוסע לנופש קצר בישראל, אדם המתכוון לברוח מפני נושיו, אומרים מכריזו, אינו מוסר הודעות מעין אלה לעתו נות, ומה עוד שאלי קרלין יצא באופן חוקי מאנגליה, מתכוון לחזור אליה, בעוד שבועות מספר, כדי לשוב לעסקיו.

דבר אחד היה ברור למכריו ולדידיו הרבים של אלי קרלין בארץ: הגאון הצעיר, שבגיל 32 כבר עסק במיליונים, לא יעבור לסדר היום על המכה שהנחיתו לו יריביו, ושגישלה אותו ממעמדו בסיטי של לונדון.